

ABONAMENTUL:

Pe an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
peste oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fl.

Manuscriptele nu se înapoiază.

Tineri turci și maghiari bătrâni

Arad, 13 Noemvrie.

Este astăzi afară din orice îndoială, pentru orișicine, că regimul tinerilor turci ar fi putut încă să evite dezastrul sub care se prăbușește Turcia europeană în momentele de față... Cum? foarte simplu: n'ar fi avut, acel regim, decât să împlinească așteptările și speranțele ce se puseseră într'însul, în deosebi în ce privește inaugurarea unei adevărate ere de libertate și de dreptate pentru toate popoarele din imperiul otoman.

În loc de aceasta, s'a văzut și s'a accentuat faptul, că noul regim de pretinsă libertate din Turcia a avut nefericita inspirație de a voi să imiteze regimul din Ungaria în ce privește tratamentul naționalităților. Ce și-au zis tinerii turci? Și acel regim din Ungaria s'a pretins și s'a numit multă vreme *liberal*, — și iată-l că bântuie acuma de câteva decenii în felul în care se vede, și fără ca sa i se poată încă prevedea un sfârșit. Deci, ce poate să facă un regim... european, — de ce n'ar putea oare să săvârșească tot la fel și unul... semi-european?

Greșită socoteală, însă, — cum atât de amar trebuie s'o experimenteze acuma imitatorii acestei nefaste politici. De sigur că astăzi, sau dacă nu astăzi dar desigur mâine când se vor desmeteci pe deplin, oamenii noului regim turcesc vor blestema amar și exemplul ce au avut înaintea ochilor și pe aceia cari l-au dat, amăgindu-i și orbindu-i să creadă în eficacitatea lui...

Să nu fi fost acel exemplu, e mai mult

decît probabil că regimul tînăr tare nu s'ar fi arătat atît de intratabil în ce privea revendicările naționalităților din imperiu, a celor din Turcia europeană în deosebi. Faimoasele „reforme” nu i-ar fi găsit atît de îndârjiți, ar fi cedat în sfârșit și s'ar fi grăbit să le pună în aplicare. Astfel, ar fi lipsit statelor creștine din Balcani orice motiv de pornire asupra Turciei, — și dezastrul de astăzi ar fi fost evitat, desfășurarea evenimentelor și stărilor din Balcani ar fi fost cu totul alta, — în tot cazul neasemănat mai favorabilă Turciei, — unei Turcii cu adevărat moderne și liberale.

E prea târziu astăzi, ca să se mai poată repara ceea ce s'a gresit ieri. Exemplul blestemat, exemplul nenorocit, a chemat blestemul și nenorocirea asupra negândiților cari s'au luat după el. Amar învățămînt, — din care acuma ar mai rămânea așadar să învețe, dacă vor ști și vor voi, până mai e timp, și alții.

Până mai e timp...

În România, dacă ne uităm mai cu dinadinsul și ne plecăm mai cu atenție urechea la ce se petrece și la cele ce se spun acolo, tot mai există și astăzi un curent care vede viitorul Românilor și al Maghiarilor împletindu-se și deci trebuind să se sprijinească în chip reciproc, — dar trebuie să se vada și să se spună și aceasta, că e tot mai slab acel curent, — iar astăzi trebuie să constatăm cu toții că stăm în fața unui astfel de moment, care poate fi pentru totdeauna hotărâtor în ce privește orientarea în sensuri definitiv contrare a politicii și năzuințelor acestor două neamuri.

Nu mai e vorba de ora a unsprezecea, e vorba chiar de ora a douăsprezecea, în ce privește raporturile pe viitor dintre Români și Maghiari. Și cei cari mai țin încă, ultimii cari mai țin, la ideea opunerii unei alianțe dunarene aceleia balcanice, recunosc astăzi că e momentul suprem ca să se decida asupra acestei idei, ca ea să triumfe sau să cadă pentru vecie...

Ei bine, iată vedem și constatăm, că regimul maghiarilor bătrâni nu pricepe nici acum însemnătatea momentului, ci merge înainte orbește pe cale de rătăcire ce au dus, acolo unde îi vedem pe tinerii turci.

Nu se naște o mișcare, destul de puternică, tînăra maghiară, care într'adevăr să deschida ochii înțelegători și pentru mersul vremurilor și pentru interesele bineînțelese ale înseși nației maghiare, — și astfel tare ne este teama ca scris va fi să se împlinescă și o alta fatalitate, care a fost și ea tot atît de mult și întemeiatprorocita ca și prăbușirea Turciei, — *pentru cazul când...* Pentru cazul care, vedem cu întristare că amenință să se producă fără de înlăturare.

Prin atitudinea lor, prin politica spre care îi împinge fatala neînțelegere a celor ce au pus stăpînire pe destinele maghiarilor, în loc ca să se întoarcă în sfârșit spre singura tactică mîntuitoare pentru dînșii, ei fac totul și acuma, în ceasul al doisprezecelea, ca să împingă pe Români spre înțelegerea, spre alianța lor definitivă, de viață, cu vecinii lor dela miază-zi.

Acolo, la miază-zi, se ridică acuma o putere nouă, și care sporită și cu puterea Ro-

Din literatura italiană.

Egisto Roggero.

Poveste de briganzi.

Când începe să plouă, și mai ales când ploaia vine după un șir de zile frumoase de Septemvrie, în vila de pe lac se strică toată ordinea obiceiurilor de până atunci. Trebuie găsit altceva nou, care să înlocuiască, seara, plimbările în barcă, serenatele, flirts-urile și mai ales, trebuie să se aducă înăuntru toate lucrurile cari erau afară.

Ce este de făcut?

Lumea care venea în fiecare seară în vila noastră de pe lac, pe lângă că era foarte plăcută, era și inteligentă. Mulți tineri, multe fete, părinți și mame dispuse la rîs și la glume, bătrâni de spirit... în sfârșit lume simpatică. Toți profitaseră de zilele frumoase, și acum, începînd ploaia, toți se căzneau să petreacă în salon, într'un chip plăcut.

Ne gândirăm să facem literatură. De oarece eram pe lac, începurăm, firește, să citim din Fogazzaro, trecurăm apoi la D'Annunzio; câți va propuseră să citim din autori francezi: începurăm cu Richopin și sfârșirăm cu Anatole France. Dar într'o seară, după ce plouase ziua întreagă, și domnișoarele destul de plictisite, dădură să înțeleagă că ar renunța bucuros la

citire, un bătrîn din ceata noastră, mai puțin literat dar minunat povestitor de glume, propuse:

— Dacă v'aș povesti eu astă seară o poveste de briganzi?

Propunerea fu primită cu entuziasm, mai ales de fete. Copii, cari se jucau într'o odaie de alături, când auziră că este vorba de briganzi lăsară jocul și veniră să asculte. În seara aceea, poezii fură părăsiți, și toată lumea se strânse roată împrejurul povestitorului, care începu astfel:

— Dragii mei, dacă vreodata veți trece prin comuna X — care este un sat foarte drăgălaș, departe mult de aici, — după ce vă va duce să vă arate frumoasa biserică de acum 700 de ani, vă va arăta în localul Primăriei un document foarte curios: într'o ramă, vă va arăta o scrisoare grosolană, iscălită de cel mai bun celebru bandit al timpurilor de brigantaj, prin care, satul X este declarat singura comună care a fost în stare să i se împotrivescă și să-l ia la goana după cum i se cuvenea, ba ca titlu de onoare, îl numește cel mai puternic sat din districtul acela.

În satul acela, mi s'a întâmplat cea mai curioasă aventură din viață. Ascultați. Câți ani or fi trecut de atunci? Judecând după părul meu alb, mulți, căci pe atunci, părul meu era negru și creț, iar barba ca pana corbului. Și mă mîndream, mai ales cu barba. Pe atunci, umblam

pe jos: făceam călătorii lungi, singur, numai pe jos, armat cu o carabină cu două țevi, cu un pistol care nu dădea greși, și îmbrăcat în haine de dril. Purtam o pălărie cu margiile late, trasă pe ochi, ca să mă apere de soare. Nu mă temeam de nimic. Într'o vreme, călătoream așa, prin partea de sud a Italiei, partea aceea care pe atunci era vizitată de briganzi, ba și azi, mai ales străinii, zic că ar mai fi existând... Mă sfătuiseră să fiu cu băgare de samă, mai ales că tocmai în zilele acelea, un faimos brigand, cap de bandă, se coborîse din munți, și umbla prin sate ca să se asigure de supunerea sătenilor, cari îi dau tot ce cerea, de teama mijloacelor ce întrebunța cu ei. Idrăsneala brigandului acesta, de care țărani ziceau că este un om frumos și chipeș rău și crud, era din cale afară. Avea obicei să trimeată în satul ce voia să viziteze, pe un om al său, cu o scrisoare în care scria numai o singură vorbă: „Viu”, și vai de cine cuteza să nu-l primească ca pe un stăpîn temut. Răpea, ucidea, dădea foc, devasta. De regulă, ori decîte ori în vreme sat sosea scrisoarea brigandului jandarmii din acea comună alergau în altă comună... ca să ceară întăriri, și nu se întorceau decît după ce trecuse banditul. Era temut de toți. Mie mi se spusese că brigandul, tocmai în acel timp „vizita” comunele din partea aceea, pe cari nu le cunoștea. Mi se mai spusese să fiu cu băgare de samă și cu locuitorii de pe acolo, fiind trădători. Eu, ca străin de ei, eram o pradă bună, și deci să nu

mâniei poate deveni formidabilă. Cumpăna stă să se plece....

Gogorița primejdiei slave nu mai poate speria pe Români; popoarele dela sud cari se ridică vor fi tot atât de geloase de neatâr-narea lor, de stăpânirea proprie a destinelor și viitorului lor cum sunt și alte popoare de aceeaș rasă unele față de altele, popoarele de rasă latină sau germană, anglo-saxonă... Primejdia slavă va fi și va rămânea, eventual, numai pentru maghiari, și anume o primejdie și dela nord, și dela sud.

E momentul să se reflecteze, odată și bine, la toate acestea. Moment *decisiv*.

Românii pentru alianța balcanică. Presa din România înregistrează faptul că Români din Austro-Ungaria, cari de secole așteaptă o îmbunătățire a sortii lor, simpatizează cu noua putere ce se ridică în Balcani. In special ziarul „Seara” în numărul său din 1 Noembrie v. scrie următoarele:

„Trebuie să însemnăm că mai ales printre frații noștri de peste munți un asemenea raționament pare a câștiga tot mai mult și mai adânc teren. Ei nu mai păstrează nici o nădejde să mai poată vedea vr'odată întorcându-se politica maghiară, de bună voie, în văgășul dreptății pentru toți, care ar fi acela al judecării sănătoase și al asigurării temeinice și a viitorului poporului maghiar...”

Reforma electorală. Lucrările pregătitoare ale reformei electorale sunt aproape terminate. Un ziar din capitală scrie că guvernul va depune în curând proiectul reformei electorale pe biroul camerei. Probabil chiar în luna Decembrie, se vor începe desbaterile asupra proiectului lui Lukács. Proiectul va fi discutat mai întâi în comisiuni, dar cel mai târziu în Decembrie el va fi prezentat plenului camerei. Va trece însă cel puțin un an până se va termina și conșcrierea alegătorilor pe baza legii noi electorale, așa că cele mai apropiate alegeri se vor putea face în cazul cel mai bun abia pe la începutul anului 1914.

Din saborul bosniac. În ședința de ieri s'a votat proiectul despre organizarea judecătoriilor din Bosnia și Herțegovina. Deputatul Mezić și tovarășii săi de principii au înaintat camerei un proiect separat.

mă încred, să nu mă las a fi înșelat, ca să nu cad în cursă.

Tinând sama de aceste sfaturi, umblam cu băgare de samă, hotărât să nu mă dau cu una cu două; ba ceva mai mult, în vederea banditului cu care s'ar fi putut să mă întâlnesc față în față îmi cumpărai și un cuțit lung, pe care mi-l înfipsei în cingătoare.

Intr'o zi, după un drum pe jos de șase sau șapte ceasuri, pe o șosea blestemată și nesfârșită, bătut de soare și plin de praf și de sudoare, zării în vârful unui deal un sat drăgălaș. Suspina ușurată, și-mi iuții pașii. Aveam de gând să mă odihnesc într'o cârciumă, să mă odihnesc vr'un ceas, și să pornesc iar. Dar când am ajuns cam la un kilometru de sat, observ ceva curios: nu se vedea suflet de om, ba mi se păru că cineva, de după un gard, mă spiona și după ce m'a văzut apropiindu-mă, o rupse la fugă.

— Drace! Am pățit-o! îmi zisei.

Imi pipăii armele și înainte!

Când ajunsei la poarta satului, văzui trei oameni, cari veneau în spre mine. La început se prefăcură că nu mă văd, dar când eu făcui un pas spre ei, ca să-i întreb ceva, veniră spre mine, mă salutară până la pământ, și așteptară să vorbesc. Le cerui ceva de mâncare și un pat să mă odihnesc; oamenii se uitară repede unul la altul și luându-mă între ei, mă întovărășiră cu semne de respect și de supunere, în sat.

Dr Al. Vaida asupra situației

Prin telefon dela corespondentul nostru.

Budapesta, 14 Noembrie.

D. deputat al Arpașului, Dr. Alexandru Vaida-Voevod, a binevoit să primească azi pe corespondentul lui „Budapester Tagblatt” și i-a făcut următoarele declarații asupra situației politice generale, cari declarații sunt și ale opiniei publice românești din Ungaria:

„România are un interes real să caute o legătură cu Bulgaria, o legătură istorică și frățească. Ar fi nedrept să i se impute României că prin mobilizarea ei n'a împiedecat războiul din Balcani. Trebuie să luăm în considerare că poporul român dărește libertatea sa politică și națională unui război tot așa de glorios împotriva Turcilor ca și națiunile din Balcani. Trebuie să ținem cont și de aceea, că în ce mod au persecutat Turcii pe coreligionarii Românilor și chiar pe conaționali lor, pe Macedo-Români, cu toate că aceștia au fost cei mai credincioși supuși ai Porții. Relativ la eventualele compensații teritoriale, pe cari le-ar primi România dela Bulgaria, Bulgarii și Sârbii se vor reține dela ostilități, când România, prin neutralitatea ei conștientă le-a ajutat la victoriile lor mari, de însemnătate istorică. În Bulgaria și în Sârbia chestiunea compensației ar trebui privită ca un lucru foarte natural, dacă mai ales Bulgarii ar oferi de bună voie României regularea graniței în Dobrogea, iar Sârbii, dacă i-ar oferi teritoriile lor locuite de Români, drept compensație, că țerile lor au crescut îndoit mulțămîntă binevoitoarei pasivității a României.

Dacă Bulgaria n'ar putea să se decidă la aceasta, eu cred că pentru România este mai prețioasă prietenia credincioasă a Bulgariei, decât un petec de stepă pustie. Cu mult mai importantă însă este regularea autonomiei Albaniei. Arondarea acestui teritoriu ar trebui să se facă în așa fel, ca și Macedo-Românii să se poată desvolta în privința națională în cadrele autonomiei albaneze. În punctul acesta congruiază perfect interesele României cu cele ale monarhiei noastre. Cred că ar fi exclusă posibilitatea ca România și Austro-Ungaria să întimpine cu pretențiile lor oarecari greutăți la puterile din Balcani. Națiunile acele, cari au luptat în numele libertății naționale a fraților lor asupriți de Turci, nu pot, după învingere, să tindă la asuprirea Albanezilor, a Macedo-Românilor și a Turcilor cari locuiesc la un loc în părțile acele, și anume de aceea nu, pentru că acolo nu sunt Bulgari și Sârbi, iar Grecii nu locuiesc în mase compacte, ei sunt numai niște coloniști rari.

Oamenii începură să iasă unul după altul din curți, veneau spre noi, și toți, făcându-și semne, mă întovărășiră într'un han frumos și curat.

Cât ce m'a văzut hangiuul alergă spre întâmpinare-mi, mă pofti la o masă acoperită cu un șervet curat — de mirare prin părțile acelea — și cu tot felul de închinăciuni, mă rugă să mă așez la masă.

— Mi-au pus gând rău, — îmi zisei —, să fim cu băgare de samă.

Sezui. Oamenii se făcură roată în jurul meu. Imi aduse o oală cu vin, și eu imi turnai un pahar plin, dar când să-l iau în mână, bănuilă îmi trecu prin gând... Mă răzgâdii, și dând paharul omului de lângă mine, îi zisei:

— Bea tu întâi.

Omul goli paharul pe nerăsuflăte; pe urmă băui și eu.

Imi aduseră de mâncare, dar eu tot bănuitor, dădeam să gustе întâi lor, și după ce ei mâncău o bucată, mâncam și eu. Atunci începui să fiu mai vorbăreț. Le arătai armele mele, la cari se uitară cu plăcere și le laudau, ba laudară și cuțitul, care era un cuțit ca ori care altul.

Vorbind cu ei, aflai că omul care sta lângă mine era primarul, iar ceilalți fruntașii satului, care (imi spuneau toți) era foarte sărac, ba îmi dădură să înțeleg că nădăjduiau vre-un ajutor dela mine.

Despre rolul ce-i revine Ungariei și monarhiei noastre în Balcani, dl Dr. Vaida s'a exprimat în următorul mod: O apropiere strânsă a României de statele balcanice, sub conducerea monarhiei noastre, ar trebui să fie țelul tratativelor de pace, dar după regularea contrastelor și după aplanarea conflictelor de interese momentane, României îi revine, bine înțeles, un rol mijlocitor. Politicianii maghiari ar trebui să-i mulțamească României pentru credința ei de aliată și să-i asigure frăția ei de arme. Situația bărbaților de stat români este și mai mult îngreuiată din cauza atacurilor nesocotite împotriva României și din cauza politicii de persecuție împotriva Românilor din Ungaria.

În aceste momente fatale, cari sunt hotărâtoare pentru viitorul monarhiei și al popoarelor ei, — poate pentru secole întregi — este un act tot așa de nebun din partea guvernului ungar, când șicanează pe Slavii, pe Români și pe Germanii din Ungaria, și pe Croați, sau când atacă Austria, ca și cel al opoziției parlamentare, când în loc să aibă drept țintă o unire frățească a tuturor popoarelor, comite o adevărată crimă împotriva intereselor Ungariei și ale Maghiarilor când fac atacuri demagogice împotriva României și împotriva puterii armate a monarhiei.

La chestia românească din Balcani

— De un cleric. —

I.

Arad, 14 Noembrie.

Urgia lui Dumnezeu s'a înfrățit cu răsunarea omenescă și a făcut, ca în Balcani să se aprindă, în numele ideii naționale și în numele crucii deodată, un mare foc pustiitor, pe urma cărui să se topească, de pe brațele creștine subjugate Turcilor, cătușile seculare, cari au împiedecat evoluția politică și culturală în peninsula balcanică.

De sine înțeles, nu numai regatul român, ci și întreg neamul românesc își are mari interese legate de nouile prefaceri, proiectate până aci pe harta Balcanului cu sabia înmuiată în sânge omenesc. Cel mai apropiat dintre aceste interese este de a se crea pe seama fraților macedo-români o soartă vrednică de civilizația zilelor noastre.

Necontestabil, că factorii diplomați ai României, — cărora nu le este permis să piardă din vedere nici un singur moment, că sunt și exponenți ai intereselor întregului românism, — vor fi chibzuit asupra formulelor de soluție, cari

— Am priceput, — îmi zisei iar — aici trebuie să mă arăt darnic.

Și scoțând câteva monede de argint din buzunar, le dădui primarului, ca să le împartă săracilor din sat. Văzând aceasta, toți se umplură de bucurie: se grămădiră în jurul meu, îmi spusă de nevoiele satului, de delăsarea în care se oropsit prefectura, de nenorociri, de mizerii.

Tot vorbind, îi întrebai dacă le este frică de briganzii cari se zice că umblau pe acolo, și băgai de samă că la vorbele mele, toți rămaseră încurcați, și pricepui că este mai bine să nu vorbesc de aceasta.

— Doar n'or fi toți briganzi! — mă gândii eu și îmi pipăii armele.

Văzând mișcarea mea, primarul exclamă:

— Nu te teme, stăpâne; noi suntem gata să te apărăm.

Mă simții dator să ciocnesc paharul meu cu al lui, și toți voiră să ciocnească cu mine.

— Vai de cine o îndrăsnii să se atingă de d-ta! — zise un flăcău cât un munte.

Începui să nu mă mai tem. Oamenii erau cum se cade, simpli și inimoși, nu cum mi se spusese înainte de a ajunge la ei. Și proba bună năvăleii lor am văzut-o după masă, când pornii să mă plimb prin sat. Primarul și fruntașii mă însoțiră, și-mi arătară fiecare colțisor. În biserică, preotul îmi eși înainte, și mă binecuvântă.

La căsirea din biserică, am priceput totul, după o vorbă a primarului:

și să se reclame pentru deslegarea norocoasă chestiei balcanice, pe a căreia discuție au porțit-o gurile de foc. Totuși și noi, cei ce avem cât de modest locușor în ierarhia intelectuală românești, încă datorim un cuvânt, două, în situație. Pentru acest motiv se scriu aceste pretențioase rânduri.

Am putut observa cu toții, că din cât s'a scris până acum la noi, la Români, despre chestia actuală conflagrații balcanice, lumea românească se pasionează aproape exclusiv de soluția politică, ce e a se căuta, iar soluția ecleziastică se lasă la un punct foarte îndepărtat în planul acțiunilor de salvare a fraților macedoneni. Interesul ecleziastic al chestiunii macedo-române, deși este și trebuie să fie, după a noastră părere, tocmai simbul chestiunii, e nesocotit, cu toate că e atât de evident, că chestiunea așa numită „balcanică”, dimpreună cu marea chestiune „orientală”, nu e, în ultima sa analiză, decât o chestiune religioasă, care după sterilele polemice religioase dintre creștinii evului mediu și după nesuccesa opoziție, făcută de creștinism mohamedanismului, — își caută norocul astăzi prin lupta contra semilunei, pentru ca mână să se revină la vechile uri și rivalități religioase dintre răsărit și apus...

Harta politică a Balcanului, fără doar și poate, este azi schimbată, și nu rămâne altceva, decât ca să urmeze, de-a întregul sau cu anumite restricții, sancțiunea diplomatică a schimbărilor exagerate prin armele statelor creștine aliate în numele ideii naționale și al — crucii.

Un mai rar și mai decisiv prilej, decât cel de acum, pe care ni-l oferă încetul încet al evoluției istorice a neamului nostru, ni se pare că nu i s'a mai dat și nu i se va da, nici după lungă vreme, — nici regatului român, nici diplomației române. Ar fi deci crima cea mai neagră contra viitorului nostru comun ca Români, dacă interesul ecleziastic al fraților macedo-români nu i se va exopera satisfacția deplină, mai ales când știu prea bine, deoparte, că aceasta este cea mai intimă dorință a lor înșiși, iar de altă parte că chestiunea religioasă în peninsula balcanică, pe acest teren de milenare și încă nedecise frecări religioase, este cheia magică cu care, cel ce știe să o manueze, va ști să-și asigure și o influență politică decisivă în Balcani.

Incontestabil, că statul român are dreptul natural să se pasioneze de soarta fraților români din Balcani, cu același drept, cu care Bulgarii, Grecii și Sârbii aliați au ridicat arma în numele eliberării fraților lor de sub stăpânirea turcească. Recunoscându-li-se dreptul de stăpânire asupra teritoriilor recucerite — între cari sunt și locurile de baștină ale macedo-românilor — de sigur că atât Bulgarii, cât și Grecii și Sârbii vor proceda la organizația bisericească a

fraților câștigați, mai bine zis îi vor cuprinde în organizația bisericilor lor particulare, — dimpreună cu frații noștri macedoneni, dacă nu se vor iniția din partea regatului român încă din bună vreme măsurile trebuincioase de apărare. În acest caz s'ar ivi eventual și o nouă piedecă — cea a jurisdicțiunii ecleziastice — în calea dezvoltării intereselor românismului în Balcani, dacă adeca am permite, ca aliații balcanici să ne prevină pe terenul ecleziastic.

Chestiunea macedo-română, atât de actuală azi, cere așadar o soluție îndoită: una constă din exoperarea deplinei libertăți politice și culturale, iar cealaltă din exoperarea unei organizații independente sau autonome ecleziastice. Spre cea dintâi trebuie să râvnească statul român din toate pterile sale, iar pe cea a doua nu-i este permis să o nesocotească, dacă vrea în adevăr să pună în aceste zile decisive, temelie sigură reculegerii și înfloririi durabile neamului românesc din Pind și politiceii sale balcanice.

Guvernul țării românești, precum și înaltele cercuri ierarhice din București să nu piardă nici pe o clipă din vedere, că stau deja la pândă vechii vânători de interes religioase în Balcani, și numai așa e a se explica știrea din zilele trecute, că printre frații macedoneni s'au ivit — încă înainte de izbucnirea războiului contra Turcilor — n'au lipsit ispititorii, cari voiau să-i îndrepte pe frații din Balcani către Apus după — ierarhie națională!...

Dragul și sfântul Dumnezeu să deie să aibă odată capăt între Români procesul de diferențiere, fie el chiar și dogmatic...

Un glas de durere al d-lui N. Iorga.

— O scrisoare către abonații „Neamului Românesc”. —

Cetim într'un ultim număr al „Neamului Românesc” următoarea scrisoare plină de durere a dlui N. Iorga, adresată abonaților „Neamului Românesc”.

„Stimate Domn,

La atâtea indemnuri de a se plăti abonamentul până la 1-iu Ianuar n'am primit nici un răspuns. Vă rog eu personal a-mi răspunde sincer, dacă voți să mai primiți foaia noastră. Răspingându-o ne faceți mai mare bine, decât primind-o fără a ținea în seamă cererea noastră, fiindcă ajutați să se mențină o situație neclară, care e pentru noi cea mai periculoasă.

„Nerăspunzând în cursul săptămânei ne au-

torizați a înceta cu trimiterea. În același timp, dacă țineți la acțiunea noastră vă rog a ne răspunde la această întrebare:

„Față de creșterea numărului foilor naționaliste nu credeți, că e mai bine ca „Neamul Românesc” să apară numai odată pe săptămână politic și literar laolaltă, cuprinzând numai articolele mele?”

„Dacă doriți ca foaia să-și păstreze aparența de până acum, cerându-mi noi osteneți, sunteți datori a-mi cruța măcar noi sacrificii pe care în împrejurările în care mă aflu, nu le mai pot face.

„Deci — Vă rog ca pentru aceasta foaie, pe care nici unul din prietenii noștri politici n'o ajută cu un singur ban, deși aduce de 7 ani deficite plătite din pungă mea, să ne aduceți în timp de zece zile — ca să știm ce să facem — măcar 3 abonați noii, plătind pe cel puțin 3 luni înainte.

N. Iorga”.

Reproducem rândurile de mai sus ale dlui Iorga, cu o adevărată mâhnire sufletească, văzând până unde merge indiferentismul fraților din țara liberă față de o muncă uriașă, pe care o îndeplinește cu mari și grele jertfe dl N. Iorga pentru regenerarea sufletului românesc de pretutindeni. Și nu înțelegem indolența atâtor oameni cari ar putea să ușureze câtuș de puțin jertfele pe cari — nu le mai poate aduce în viitor singur dl Iorga, cu toată dragostea mare ce are pentru idealul neamului nostru.

Unde sunt azi studenții lui Martie 1906? Absorbiți azi de valurile nesfârșitelor lupte de partid studenții însuflețiți până la paroxism în Martie 1906, au uitat cu toții acea impozantă manifestare a sufletelor românești — pentru dragostea limbii românești, care a cutremurat într'un puternic fior de mândrie întreg neamul românesc fără deosebire de granițe politice.

Oare nu se vor mai afla printre studenții de pe vremuri suflete curate și generoase, cari auzind glasul de adâncă durere al dlui N. Iorga, să înțeleagă momentul mare în care ne aflăm și să dea un demn răspuns la jertfele acelui „om”, care este mândria unui neam întreg.

Ar fi o mare rușine și o mare și nespuse de grea răspundere în fața viitorului — dacă nu se va face așa!

— Dar bauda, stăpâne, unde ai lăsat-o?
— Banda?

Drace! Atunci se făcu lumină în mintea mea și pricepui. Pricepeți și dv, nu este așa? Nici mai mult, nici mai puțin, mă luasă drept brigantul care, de sigur, trimisese vorbă că va vizita satul. Cum îi vedeam de mulțumiți, nu vrusei să le stric cheful, și nici nu m'am încercat să le arăt că se înșelaseră. Și timp de două ceasuri, cu acesta, cum mă vedeți în carne și în oase, am fost cel mai teribil brigant din împrejurimi, salutat, respectat și purtat în triumf eu cele mai vădite semne de stimă și de admirație. Întrebai pe primar de nevoile satului și le făgăduii sprijinul meu; le vorbii, pe departe, de viața în libertate, a păsărilor de pradă; mă arătai nepăsător de orice pericol; îmi bătu joc de jandarmii... absenți, dădui mâna cu toți tinerii, mângăiai câțiva copii și îndrăsnii chiar să iau de obraz pe câteva țărăncuțe mai îndrăznețe, care avuseseră curajul să se apropie de mine, ca să vadă mai de aproape un brigant. Vă spui: două ceasuri am fost un brigant perfect. Plecarea mea din sat, a fost cu adevărat triumfală. Tot satul, mândru de mine, m'a însoțit până la cea din urmă casă, și în drum, femeile mă arătau copiilor lor, câteva mi-au aruncat sărutări dela ferestre, flăcăii îmi atingeau armele, auzii chiar unele fete murmurând:

— Ce frumos este! Pare un domn mare!

În sfârșit, un adevărat delir. Când am eșit din sat, poruncii excortei mele să mă lase sin-

gur. Numai decât m'au ascultat. Primarul făcu încă odată apel la buna mea voință, câțiva oameni îmi cerură voie să-mi sărute mâna, apoi toți se retraseră și mă lăsară singur. Iar eu, ca să nu mă dau de gol, intrai în cea dintâi pădure ce întâlnii în cale. Și drept să vă spun — și Dumnezeu să mă ierte — dar în acel moment, am simțit în mine toată satisfacția sufletească a unui adevărat brigant victorios.

Povestitorul se opri o clipă și se uită în jurul său, la fetele și la copiii cari îl priveau cu niște ochi ca ai țărănilor de pe atunci.

— Urmarea poveștii, am aflat-o mai târziu. După câteva ceasuri dela plecarea mea, se arătă la poarta satului un om murdar, plin de praf și de sudoare. Era adevăratul bandit. Fu primit cu dispreț, și cum dânsul spuse amenințând cine era, îl luaseră în bătaie de joc. Ce îi credeau așa de proști! El bandit! Un caraghios!

— Nu sunt așa briganzii! Pleacă d'aci caraghiosule.

Brigantul vru să se repeadă la ei, dar țărăniile se făcuseră curajoși ca niște lei. Se năpustiră la el, și cât ai clipi din ochi îl desarmară și începură să-i tragă, ca orbii. În clipele acelea se simțeau în stare să ție piept unui regiment întreg. Oare, nu erau sub înalta protecție a unui brigant?

Bietul brigant adevărat, nu mai știa cum să scape. Dar mai frumos a fost, când se arătară jandarmii, cari se duseseră de dimineată... să ceară ajutoare, dar fără ajutoare, ceiace mă face să cred, că în tot timpul vizitei mele, stătuseră ascunși în vreun pod. Auzind de ce este vorba, se infuriară: Cum? zdrențurosul acela voia să-și răză de satul lor? Și săriră și ei la bătaie. În scurt, în pumni și în lovituri de picioare afară din sat, și-l lăsară mai mult mort în țărână. Nenorocitul brigant intră și el în cea dintâi pădure ce întâlnii... dar în alte condiții sufletești decât mine.

Spre norocul satului acelui, brigantul a avut un suflet generos. Obicinuit cu lașitatea locuitorilor din satele prin cari trecea, neașteptata rebeliune a locuitorilor din X îi plăcu, și cu toate că mâncase bătaie, îi găsi oameni demni de stimă. Și a doua zi, primarul, primi o scrisoare, iscălită de însuș brigantul, prin care dânsul declara că satul X este singura comună care a fost în stare să i se împotrivescă. Aceasta este scrisoarea ce vă spusei adineauri că se găsește pusă în ramă, în primărie. Și astfel satul X a căpătat în istorie faima nemuritoare, de neînving și de neiertător al tirăniei.

Trad. de I. T. Alian.

Universitate populară în Blaj.

— Corespondență specială. —

Blaj, 12 Noemvrie.

O foarte frumoasă mișcare cu frumoase speranțe, au pornit zilele acestea intelectualii Blajului, pentru a ridica și aici încă un nou monument de însuflețire pentru cultura românească. E aici mult entuziasm și multă dragoste față de neam și e nevoie acum numai de sprijinul moral pe care sunt în drept să-l aștepte dela publicul românesc al Blajului ca înțelegători ai acestui ideal, pentru ca acest început să devină în viitor — ceea ce au avut în gând inițiatorii — o flacăra a culturii noastre, care să încălzească și lumineze sufletele insetate după adevărata cultură românească.

Un frumos gând — căruia îi dorim cel mai strălucit succes. Și sperăm, că acest început de universitate populară — care se va desfășura conform programului ce și-au fixat Reuniunile de cultură din Blaj — va și avea succesul dorit, dacă se va ține seamă și de studentimea multă dela școlile noastre de aici, cari an de an se perindă prin aceste școli cu sufletele insetate după un ideal — și cari fără îndoială vor duce cu sine un suflet mai senin și o inimă mai caldă — dela aceste cursuri, atunci, când se vor arunca prin valurile vieții, unde vor avea lipsă de o bună doză de entuziasm, pentru ca să nu cadă înfrânți ușor.

Reuniunile de cultură din Blaj, cari și-au propus să țină în decursul iernii o serie de conferințe pentru publicul blăjan sunt desigur un început plin de speranțe al universității populare, care ar fi un puternic izvor de lumină și cultură, pentru ori care neam cu tradiții culturale, cu atât mai vărtos pentru neamul nostru.

Avizul, pe care-l reproduc întreg — pentru orientarea marelui public e un program, care poate fi în același timp un punct de îndrumare și pentru alte centre românești din Ardeal, poate să fie în același timp și un titlu de laudă pentru conducătorii intelectuali ai Blajului, cari au putut să pună bază în Blaj — unui lucru de care se leagă frumoase speranțe în viitor. Avizul e de cuprinsul următor:

„Reuniunile culturale din Blaj, cu binevoitorul concurs al profesorilor școlilor noastre vor aranja în decursul iernii acesteia o serie sistematică de conferințe asupra diferitelor chestiuni de interes literar, științific — absolut necesare intelectualului, industriașului și negustorului.

„Seria conferințelor se va inaugura în 10 Noemvrie nou 1912. (S'au inaugurat Duminecă printr'un înălțător cuvânt de deschidere al p. canonic Dr. I. Marcu, căruia i-a urmat admirabila conferință a profesorului Gavril Precup despre „Vederi de peste Carpați” — însoțită de proiecțiuni cu schiopticonul unde s'au putut vedea frumoase vederi din București și Sinaia. Nota Coresp.) — și se va continua până în 10 Martie 1913 în fiecare Duminecă și Mercuri precis la orele 5 seara în sala „Casinei române”. Cele mai multe lecțiuni vor fi însoțite de proiecțiuni luminoase. În legătură cu conferințele vor fi și prestațiuni artistice. Taxa de intrare: de persoană 20 bani, de familie 50 bani, pentru studenți 10 bani.

„Pentru înfăptuirea acestui început de universitate populară — reuniunile culturale apelează la sprijinul onoratului public. În nădejdea, că apelul nostru va întimpina răsănetul dorit dăm pentru orientare și ordinea conferințelor:

Dr. Izidor Marcu: Cuvânt de deschidere. Gavril Precup: Vederi de peste Carpați. Dr. Ioan Rațiu: Savanții români. Al. Ciura: Poeți români. Petru Suciu: Domnițele române și costumele vechi. Flaviu C. Domșa: Tablourile lui Grigorescu. Ștefan Pop: Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul. Dr. Ambrosiu Chețianu: Penin-

sula Balcanică și popoarele ei. Dr. V. Hâncu: Igienă. Dr. Octavian Prie: Din literatura germană. Traian German: Descoperiri mai noi. Mihail Șerban: Telegrafia fără fir. Nicolae Negruțiu: Cucerirea văzduhului. Augustin Caliani: Urmele Romanilor în Ardeal. Dr. Alexandru Rusu: Căile minții spre Dumnezeu. Dr. Alexandru Nicolescu: Creștinismul și rolul social al femeii. Alexandru Borza: Apa ca factor geologic și Descoperirea polilor. Iuliu Maior: Fridrich Schiller”.

Numele conferențiarilor — între cari se află mulți cu o deosebită greutate în viața noastră publică sunt o garanță pentru seriozitatea lucrului, și noi nu putem decât să le urăm din inimă cel mai deplin succes! (+).

Jubileul de 40 de ani al „Casinei române” din Caransebeș.

— Fragmente și o serată. —

— Corespondență specială. —

Caransebeș, 14 Noemvrie.

Vitregitatea sorții a lăsat urme adânci în viața culturală a fraților noștri din acest centru românesc. Politica nefastă, care purta pecetea intereselor personale și care este bine cunoscută publicului nostru, a inficiat toate arterele organismului nostru național.

Un zăbranic de apatie, de neinteresare aco-perea sufletul măhnit al celor ce conduceau până aci afacerile românești. Cațavencii guvernamentali se instăpâniră în avutul nostru național, și ori ce străduințe de a-i scoate măcar din cetățuile noastre culturale erau zădarnice.

De aici apoi stagnarea generală. Totul e însă supus schimbării. Reacțiunii trebuia să-i urmeze o acțiune sănătoasă. În vremea din urmă am avut bucuria, să auzim vesti din ce în ce mai bune din Caransebeș. După re- pețite lupte, conducerea „Societății române de cântări”, a „Casinei române” și a „Reuniunii femeilor române” o ia generația noastră mai tânără, care cu puteri îndoite caută să ducă la îndeplinire străduințele, izvorite din cea mai curată însuflețire pentru ridicarea neamului din aceste părți. — Se aranjează șezători literare, teatre, petreceri ș. a., toate având succes desăvârșit, atât moral cât și material.

Publicul începe a se încălzi la flacăra caldă a însuflețirii, de care este pătrunsă această generație, conștie de greaua-i chemare. Și e mare nădejdea, că rindurile societății românești se vor închiega cu desăvârșire. Firește, fi-vor și neîndestuliri și... tot începutul acțiunilor sănătoase întimpină însă greutățile obișnuite la noi, la Români.

Nădejdiile noastre sunt prin urmare cu încredere concentrate în jurul acestor tineri bravi, pentru că în urma seriozității, cu care-și îndeplinesc chemarea, al lor este nu numai prezentul, ci și viitorul.

De mult nutriam dorința, să văd o manifestare mai proaspătă, mai nouă a caransebeșenilor. Și mi-a fost binevenită serata literară aranjată de „Casina română” cu prilejul jubileului ei de 40 de ani.

Inițierea acestei societăți e a se atribui însuflețirii și dorului de lumină al conducătorilor noștri de pe vremuri, în frunte cu episcopul Ioan Popasu. Intruchiparea ei a fost cel dintâi semn de unire a cetățenilor caransebeșeni „prin sublimul lanț al ideii naționale” — cum a zis bravul prezident al casinei, Dr. Cornel Corneanu, în vorbirea sa de deschidere.

Tot din vorbirea dsale am spicuit în fuga creionului și următoarele date istorice, de mult interes.

Statutele, stabilite în consfătuirea din 14 (26)

Februarie, 1872 au fost aprobate de ministru în 17 Mai acelaș an, așa că societatea-și văzu intruchiparea deja în 11 (23) Iunie, când se țină cea dintâi adunare generală. Destinele ei au fost conduse de bărbați ca: Filaret Musta, Ion Bartolomei, Alexandru Stancovici, Aron Damaschin, Ioan Ionașiu, Vasile Mândrean, Ștefan Velovan, Ioan Nemoian, Dr. Iosif Tr. Badescu, Patriciu Drăgălina, Traian Doda, Ilie Curescu, Ioan Topul, Iosif Seracin, Andrei Ghidiu, Constantin Pepa, Nicolae Marin, Aurel Moaca, iar în vremea din urmă de Dr. Cornel Cornean.

În anul acesta jubilar și-a ajuns culmea, la care — după atâtea frământări vitrege — a putut și-a trebuit să ajungă, având o avere de peste 4000 de coroane, o bibliotecă bogată, și un frumos cabinet de lectură, local și aranjament, cum nu cred să aibă o altă casină în țară. Are un număr însemnat de 92 membri ordinari și mai mulți externi. Sânt conștin, că toate acestea sânt de-a se mulțumi energiei comitetului, care deja de doi ani stă în fruntea societății.

Istoricul — fragmentar — al acestei societăți mi-a adus aminte multe așezăminte de ale noastre. Ce nu-i în stare să se facă în scurtă vreme un comitet cu un prezident harnic în frunte!... Scursu-s'au 40 de ani, în muncă, stagnare și coborîș. Și doi ani, au fost îndestulitori unei generații tinere, conștii și însuflețite să se mândrească cu o casină română. — Pilda cea mai grăitoare a fost însăș serata, demnă de vrâsta de 40 de ani a societății, demnă de comitetul ei și de generația ce-i stă într'ajutor și propășire. Erau de față mulți bărbați de seamă, unii foști prezenti și membri în comitet. Remarc pe P. S. Sa Dl Episcop Dr. E. Miron Cristea, pe I. P. C. S. Dl archimandrit și vicariu episcopesc Filaret Musta, d Patriciu Drăgălina, presid. comun. de avere, apoi reprezentanții tuturor așezămintelor și breslelor sociale din loc și jur.

Neobositul prezident, Dr. C. Cornean secr. cons., făcând istoricul societății, arată motivele ce l-au îndemnat întru serbătorirea celor 40 de ani de viață a unui așezământ românesc înfloritor, în felul, cum s'a făcut; dar, a ținut ca aceeaș serbare să nu fie numai a Caransebeșului, ci a întregului ținut, a cărui centru este. Să privim la serbarea asta, ca la o serbare a Banatului întreg, căci rând pe rând grăi-vor trei scriitori recunoscuți ai lui: nuvelistul Mihail Gașpar, delicatul poet Dr. Vasile Loichița și intrupătorul firiî bănățanului în viersuri, Dr. George Gârda. Pornind apoi din duhul ce-a însuflat societății, măturisește sănătoasele și idealele principii, ce le-au croit noua generație întru călăuzirea muncii ce de-acum te-așteaptă. Frumoasa vorbire a fost subliniată de publicul ascultător cu aceeaș însuflețire și cu acelaș drag, cu care i-a fost dată. Și rar ni-e dat s'ascultăm un program mai variat și mai atrăgător, ca cel ce-a urmat.

D-na Aurelia Tătariu și dșoara Florica Lințiu au dovedit, că știu să ridice o serbare la un nivel curat artistic. Măiastră cea dintâi în dulce cântec, măiastră cealaltă în gingașe frângerii de strune.

Triumviratul bănățean al scriitorilor a rupt flori alese din sufletul său, ca să ne mai înalțe pe noi, cei înălțați de însuflețire. Ușor, ca un roman, trist ca o poveste ce-a fost curgea grăirea protopopului — nuvelist Mihail Gașpar, făcându-ne să urmărim cu gândul pa-acei ce-a fost Ioan Popoviciu-Bănățanul. Plăpânde de gingașe — unele — îndurătoare de îndurerate — altele — se însiruiau versurile poetului Loichița, când în „cântece de nuntă, când în stihuri de îngropare”. Iar poeziile cu mult umor, specific bănățenesc, ale lui Dr. Gârda și V. Vlad-Delamarina, nu și-ar fi aflat nu numai bun talmaci, decât pe însuș veselul Dr. George Gârda.

Margit-Viora

CRÈME.
POUDRE.
SĂPUN.

nutricioase, depărtează de pe față pistrii și totălal de necurătenie. — Prețul 1 cor. 60 fil.

De vânzare numai la: **BRAUN ERNO** farmacie la „Sfta TREIME”, Timișoara-Iosefin str. Bem 71

In contra tăciunelui de grâu.

Cel mai bun mijloc

O doză 40 fl., care ajunge la 100 klgr. grâu.

Praf pentru porci,

care promovează îngrășarea

1 cutie 70 fl.
1/2 Klgr. 1 cor. 50 „
1 „ 2 „ 50 „

Corul l-am aflat reorganizat: are membri activi și dintre inteligență, iar de conducător pe valorosul conducător de odinioară al „Hilariei”, pe d. Nicolae Firu. S'a și văzut și la cor, și la cvartet și la duette. — Cu nădejdi multe privim la frumoasa muncă începută și în altă direcție.

Modest, întotdeauna gata la ajutor și jertfă de oboseală, d. prof. Antoniu Sequeus a susținut și de astădată acompaniamentele la pian. Un om, care deși străin de origine, dar acum e român în simț și vorbă, român care nu face vorbă și vâlvă, ci numai fapte reale. —

Insușești de succesul moral și cel material, cum rar se vede, pornit-a o horă ca'n „Nunta Zamfirii”:

„Doi pași la stânga linișor
Și alții doi la dreapta lor,
Se prind de mâni și se desprind,
Se-adună 'n cerc și iar se'ntind,
Și bat pământul, tropotind
In tact ușor”..

— niță.

O Albanie autonomă.

București, 31 Octombrie.

Spuneam, mai acum câteva zile, că dacă aliații creștini din Balcani își închipuie că sângele vărsat le dă dreptul de a dispune după voce de teritoriile cucerite, se înșală.

Mai repede decât ne închipuim, coaliția are ocazie să constate imposibilitățile pe cari le-au creat pretențiunile formulate și visurile de împărțire a împărăției turcești.

Austria de comun acord cu aliatele sale, a făcut reprezentări foarte semnificative la Belgrad, precizându-și punctul său de vedere și notificând Serbiei că monarhia austro-ungară nu va admite, sub nici un cuvânt, ocuparea Albaniei și deschiderea de porturi sârbești la Adriatică.

Hotărârea aceasta a Austriei, de altfel în totul împărțită și de Italia, constituie prima dificultate serioasă în calea învingătorilor.

Sârbii, cu drept cuvânt se găsește într-o poziție foarte delicată. Cu atât mai greu de ieșit din acest impas, cu cât Austria n'ar avea nimic de zis în ipoteza ca Serbia, renunțând la coastele Albaniei, ar merge să-și caute un acces la Marea Egee.

În Albania însă, Austria îi spune că n'are ce căuta, acolo fiind în joc interese italo-austriace de prima ordine.

După cât se pare, Albania, în presupunerea unei noi împărțiri politice a Turciei, are mecierea să devie un stat autonom care să facă separațiunea dintre Grecia și Serbia.

Intenția aceasta, pe care marile puteri se spune că o au pentru bravul popor Albanez, își găsește cea mai deplină justificare din o mulțime de puncte de vedere.

În primul loc, principiul naționalităților, pus înainte ca rațiunea supremă a războiului balcanic, nu-și are nici un cuvânt să nu se aplice și pentru Albania, dacă se aplică pentru teritoriile din Peninsula dacă se aplica pentru teritoriile din Peninsula locuite de Greci, Sârbi și Bulgari. Se știe, în adevăr, că fondul populației în Albania îl constituie Albanezii. După ei, vin Românii care sunt foarte numeroși și apoi Musulmanii. Cât despre sârbo-bulgari, nici că există în acele ținuturi.

În al doilea loc, Albanezii, prin firea lor mândră și rebelă, n'ar suporta, fără o perpetuă revoltă, dominațiunea slavilor, o rasă de care ei s'au ferit întotdeauna, întru cât o socot ca inferioară nobililor urmași ai lui Skander-bey. Și dacă, mahomedani fiind o bună parte din ei, Albanezii, o viață comună și patriarhală pe care o stăpânirii turcești ducând o luptă perpetuă cu

regimul hamidian, își poate ori cine închipui ce ar fi pentru liniștea Europei o Albania împărțită între Grecia și Serbia.

În afară dar, de interesele Austriei și ale Italiei, o Albania independentă apare, chiar de pe acum, ca o condiție de stabilitate și de echilibru în noua alcătuire a popoarelor balcanice.

Pentru noi Românii, chestia Albaniei prezintă un interes excepțional.

Peste o sută de mii de Cuțo-Vlahi, răspândiți cu profuziune pe coamele și crestele munților din aceste regiuni, duc, împreună cu Albanezii, o viață comună și patriarhală pe care o caracterizează cea mai perfectă armonie. Ambele națiuni, deopotrivă de conștiente de des-

condențele lor alese, au constituit elementele cele mai valoroase ale imperiului otoman. Între ele și lumea slavă există o prăpastie.

Ori, compatrioții noștri Aromâni în ipoteza unei Albanii autonome, ar fi menși să realizeze mari progrese pe calea deșteptării naționale. Înțelegerea albană-română, alianța chiar dintre aceste două rase, a făcut, încă, de mult, obiectul celor mai serioase preocupări pentru mulți naționaliști Români și Albanezi.

De aceea, socotim că punctul de vedere al triplei alianțe privitoare la năzuințele Sârbilor asupra Albaniei, constituie una din chestiile asupra cărora România trebuie să fie cu o deosebită atențiune.

Războiul balcanic.

Atitudinea Austro-Ungariei față de Serbia. — Mobilizarea flotei austro-ungare? — Serbia vrea pace. — Anglia în chestia porturilor sârbești. — Italia și chestiunea albaneză. — Proclamarea autonomiei Albaniei. — Pericolul unei conflagrațiuni europene. — Presa străină și România. — Presa guvernamentală ungurească desaproabă campania opoziției ungurești contra României.

Arad, 14 Noembrie.

Față de atacurile presei și diplomației sârbești, atitudinea monarhiei noastre este deosebit de conciliantă. De aceea atențiunea întregii diplomații europene e îndreptată acum spre Serbia. Se așteaptă în fiecare moment publicarea notei sârbești în care tânărul regeț își va preciza clar condițiunile. Tratatule în chestiunea portului reclamat de sârbi, urmează înainte. După cum suntem informați, monarhia noastră a pus Serbiei trei alternative. Serbia va putea primi un port maritim, dacă va dovedi că are intențiuni pacifice. Drumul, însă, care va duce la acest port nu va trece pe pământ sârbesc. Portul destinat sârbilor va fi sau un port dalmatin pe care Serbia să-l poată folosi cu drept nelimitat, sau unul muntenegrin și o cale ferată condusă din Serbia peste Novibazar și Muntenegru, sau, în sfârșit, un port liber pe coastele albaneze, fără ca Serbia să-și întindă suveranitatea asupra Albaniei sau a portului însuși. — După cât știm, guvernul sârbesc pentru aceea întârzie cu răspunsul, fiindcă așteaptă hotărârea aliaților săi. Răspunsul ce-l așteaptă Austro-Ungaria, va fi, în felul acesta, un răspuns colectiv, cuprinzând toate chestiunile de divergență dintre statele balcanice și Tripla Alianță.

Atitudinea Austro-Ungariei față de Serbia.

Frankfurt. — „Frankfurter Zeitung” află din Viena, că Austro-Ungaria în nici un caz nu va renunța la pretențiunile sale față de Serbia. Austro-Ungaria și Germania sunt hotărâte să nu ia parte la nici un fel de conferință ce s'ar convoca în această chestiune.

Mobilizarea flotei austro-ungare.

Agram. — Rezervistii din marina austro-ungară, în mare parte croați și dalmațieni, au primit ordine urgente de chemare. Din sursă sigură se anunță că o escadră a flotei austro-ungare a plecat astăzi la Durazzo. La Giovanni di Medua va pleca o escadră italiană.

Belgrad. — În Capitala Serbiei s'a răspândit șovonul că vasele de război ale Austro-Ungariei vor ocupa porturile Durazzo și Alesio. În oraș domnește o mare panică.

Un comunicat despre concentrările de trupe austro-ungare în Bosnia.

Viena. — Deoarece în urma intrării în vigoare a noiei legi militare a fost convocat un număr mai mare de recruți, instrucția acestora a devenit mult mai dificilă. Din această cauză comandamentul militar s'a văzut îndemnat ca pe noii recruți să-i țină patru săptămâni în cercurile lor pentru ca să fie instruiți, și numai după aceste patru săptămâni să-i trimeată la trupele lor, unde au fost dislocați. *Implinindu-se acum aceste patru săptămâni, în 14 l. c. s'au început transportările în întreaga monarhie. Cu acest prilej în legătură cu aceste mișcări de trupe neobicinuite se cuvine a explica publicului faptul, că trenurile militare transportă numai obicinuitele contingente de recruți la trupelor corpurilor 15 și 16 dela sud.*

Serbia vrea pace.

Viena. — „Neues Wiener Tageblatt” află din Belgrad că guvernul sârb caută o modalitate prin care diferendele cu Austria să se poată aplana pe cale pacifică. La Belgrad sunt convinși că situația este serioasă și că Austria își va apăra interesele prin orice mijloace.

Anglia în chestia porturilor sârbești.

Londra. — „Daily Telegraph” spune că nu se îndoiește că se va admite propunerea lui Asquith de a se amâna chestia portului sârbesc pe Adriatică până la soluțiunea generală după terminarea războiului.

„Daily Graphic” spune că și Austro-Ungaria poate cere ca Serbia să-și amâne formularea pretențiilor cu privire la un port pe Adriatică până la reglementarea generală a chestiunilor.

Londra. — „Westminister Gazette” scrie: Nu vom să deprecem importanța chestiunii austro-ungare-sârbe dar ideea că Austro-Ungaria pentru o astfel de chestiune ar putea să intre într'un conflict cu Rusia și țări în război și ceilalți membrii ai triplei alianțe ne pare ridiculă. Atitudinea Austro-Ungariei a fost până acum absolut corectă și răbdătoare dar chestia albaneză este atât de importantă pentru Austro-Ungaria și Italia că nu ne putem aștepta ca să considere punctul de vedere sârbesc ca defini-

Biroul tehnic

G 324

Inginer diplomat

Robert Goldschmidt

autorizat legal.

Telefon: 489.

Brașov (Kronstadt) Schlossbergzeile nr. 8.

Dă consultări în toate chestiile industriale și tehnice-industriale

:-: Proiectează și execută stabilimente electrice și de mașini. :-:

Liferează turbine, roate hidraulice și pompe centrifugare, după construcții speciale probate.

▲ Execută stabilimente hidrodinamice și de mori. ▼

▲ Liferează mașini pentru toate ramurile industriei. ▼

tiv. Faptul important pentru întreaga Europa este ca odată războiul terminat Albania să nu devină o nouă chestie macedoneană.

Italia și chestiunea albaneză.

Roma. — „Tribuna” examinează situațiunea diplomatică cu privire la regularea nouii stări de lucruri în peninsula balcanică și relevă că Italia se bucură că formula „statului-quo” a fost înlocuită cu formula „Balcanii popoarelor balcanice”. Ziarul declară că Austro-Ungaria aderând chiar sub rezervă la recunoașterea faptului împlinit a dat statelor balcanice o dovadă de particulara sa amicitie și Europei o mărturisire de prudență politică. „Tribuna” adaugă: Recunoașterea principiului naționalităților trebuie să fie făcută de Europa fără nici o limitare și prin urmare trebuie să fie întins asemenea Albaniei. Statele balcanice ar comite o greșală prea gravă negând Albaniei ceea ce reclamă pentru ele înșile. Acordul european asupra acestui punct a fost deja atins și Italia, care totdeauna și-a arătat simpatia pentru cauza albaneză, nu se poate astăzi lipsi de la tradițiunea și politica sa. „Tribuna” crede că după risipirea ceței diplomatice se va constata că cererile Austro-Ungariei nu sunt fără rațiune ofensive. Sentimentele de moderațiune a statelor balcanice vor permite puterilor de a rezolva asemenea toate chestiunile secundare a marii chestiuni orientate.

Proclamarea autonomiei Albaniei.

Ateua. — După știri particulare beii albanezi au ținut un congres la Valona și au proclamat autonomia Albaniei.

Măcelurile din Albania.

Londra. — Un diplomat sosit acum de curând din Serbia a declarat unui colaborator al ziarului „Daily Chronicle” că trupele sârbe organizează măceluri în Albania. În împrejurimile orașului Üsküb au fost măcelăriți 2000, iar la Pristina 5000 albanezi. După ocuparea orașului Üsküb comandantul trupelor sârbe a trimis în toate direcțiile patrulare, cari au incendiat mai multe sate albaneze și au măcelărit pe locuitori. În ultima noapte petrecută de armata sârbă la Üsküb au fost măcelăriți o mulțime de albanezi. Cadavrele au fost aruncate în apă. Ofițerii sârbi povestesc că râurile din Albania sunt pline de cadavre. Se zice că sârbii ar fi hotărâți să extermină pe albanezi.

Pericolul unei conflagrațiuni europene?

Sofia. — Fostul ministru Radoslavoff a declarat unui ziarist că dacă Austro-Ungaria va împiedica rezolvarea chestiei balcanice, a cărei „conditio sine qua non” e ocuparea unui port în Adriatică de către sârbi, atunci va izbucni un război ce de sigur nu se va mai putea localiza.

Presa guvernamentală ungară dezaproabă campania opoziției ungurești contra României.

Budapesta. — Ziarul guvernamental „Budapesti Napló” sub titlul „Politica externă sub roata morii” publică un articol vehement în care atacă pe șefii opoziției unite maghiare, zicând: că aceștia s’au folosit, la întrunirile populare ținute în diferitele orașe din Ungaria, de poziția actuală a politicii externe, pentru a servi intereselor politice interne ale opoziției. Ziarul zice că șefii opoziției sunt absolut ignoranți în chestiunile externe.

„Este într’adevăr revoltătoare politica opoziției care atâta acum contra României și cu o fantazie sălbatică alarmează opinia publică, cum

cu Austro-Ungaria va face război și va vărsa sânge numai pentru a face pe placul României. Aceste atacuri în contra României trebuie respinse fiindcă știm cu toții că este cel mai credincios și corect aliat al monarhiei. Atâta lipsă de scrupule și atâta cinism sunt revoltătoare. Opoziția atâta în contra noastră, pe Serbia, a cărei fantazie, ca și în alte împrejurări, este dispusă la exagerări”.

România e pregătită.

Paris. — „Excelsior” publică următoarele dela corespondentul său din Constanța:

„Am străbătut toată România; am putut să stau de vorbă cu ofițerii armatei române, cari mi-au afirmat că s’au luat toate dispozițiunile de către guvernul român și de către autoritățile militare ca să usigure o grabnică mobilizare. Ofițerii sunt toți la postul lor, aprovizionările sunt complete și nu se așteaptă decât un ordin ca să se încorporeze rezerviștii. Mobilizarea n’ar cere mai mult de trei zile.

Când trenul nostru a părăsit Bucureștii, zărirăm în depărtare, spre câmpul de aviațiune, un grup de trei monoplanuri cari făceau exerciții. Unul dintre ele, deslipindu-se de acest grup, a escortat Expressul nostru, așezându-se la înălțimea locomotivei. În el se afla un ofițer, care se saluta cu călătorii”.

Presa străină și România.

Viena. — „Die Zeit” publică următoarele dela corespondentul său din București. (Inregistrăm acest pasagi, cum de altfel înregistrăm tot ce se publică în presa străină despre România, lăsând pe seama cetitorilor comentariile: N. R.)

Urmările războiului bulgarilor au deșteptat în România sentimente de gelozie, mirare și grija pentru viitorul care atârnă în balanță. Nu se observă nici o dispoziție războinică în privința Bulgariei. În cercurile militare mai ales un război împotriva Bulgariei nu e nici de fel popular, deoarece lumea e de părere că rizicul României ar fi prea mare (das Spiel den Ein-vatz, nicht werth ist=miza României prea mare față de câștig în jocul acesta.)

Bulgaria — așa înii spunea un militar superior, va câștiga la încheierea păcei un teren cu vre-o 2 jum. milioane locuitori. Porțiunea din teren dintre Silistra și Marea Neagră asupra căreia România trebuie să ridice pretențiuni, are poate 20—30.000 locuitori și din punct de vedere strategic este de o valoare însoelnică. Dar chiar cu o mărire de teritoriu din pământul bulgar noi nu vom avea nici o sporire, deoarece noi ne menținem pe baza de a rămâne un stat național, și pentru că sporirea populației noastre cu un element bulgăresc așa de conștient, apare ca ceva foarte puțin de dorit.

Cercurile politice însă, văd cu totul altfel lucrările. Aceasta nu înseamnă însă că se caută ceartă bulgarilor sau ar dori să le ia ceva cu puterea. Dar fiind seamă de amorul propriu național și de agitațiunea opiniei publice, nu vrea nimic ca la încheierea păcei România să nu se aleagă cu nimic. Concesiuni naționale și culturale petru macedo-români — cum li se spune aici cutovlahilor din Macedonia — se vor realiza fără greutate și se va face totul ca la conferința europeană să se câștige și oare cari concesiuni „teritoriale”. Acea mare putere, care va ajuta România pentru satisfacerea pretențiunilor ei, își va câștiga prietinia nemărginită a acestei țări. Cât privește Rusia ea pare a face toate pregătirile spre a-și da aerul unui apărător activ al României.

Paris. — „Le Temps” publica următorul articol dela corespondentul său din București:

Deși guvernul rămâne de nepătruns în planurile sale și are cea mai mare grijă ca să nu vorbească nimic de ele — probabil ca să nu atingă susceptibilitatea regatului vecin — se crede aici că Franța și Rusia își dau seama de legitimitatea pretențiunilor eventuale ale României, care n’au nici de fel drept origină o dorință de mânie teritorială, ci sunt pur și simplu dictat de grija de a avea spre o Bulgaria mai mare, o frontieră mai strategică — și aceasta deoarece grație tratatului de Berlin și dela luarea Basarabiei de Rusia, România nu are alt acces la mare decât Dobrogea, a cărei frontieră e irațională, rău trasă și greu de apărat. Presa din București evită tot aceea ce ar putea fi nematură, în popoare sau să jignească Bulgaria. Dar ea nu poate să nu pună în evidență că dacă regatul României n’ar fi păstrat o neutralitate binevoitoare, ar fi fost cu neputință celor patru state creștine să ducă campania pe care au dus-o.

În schimb cercurile de aici se ocupă în mod constant de chestiunea românilor-macedoneni, moralmente protejații regatului României și este evident că România nu va admite fără să scoată sabia ca Români din Macedonia să fie tratați altfel decât pe un picior de perfectă egalitate cu celelalte naționalități creștine din Turcia Europeană, în ceiece privește anume dreptul de a întrebuița limba lor în școală și biserică.

În ce privește chestiunea eventualei rectificări, adaug că după opinia cercurilor politice serioase, o astfel de propunere ar trebui să vină dela Bulgaria și nu dela România.

Știrile după care ar fi (sau ar fi fost) o convenție secretă între Turcia și România sunt absolut false. Nu s’a gândit nici odată să se facă o astfel de convențiune, pe când s’a gândit de două ori să se facă o alta, cu totul deosebită — cu un alt stat decât imperiul otoman.

Ce se petrece în Constantinopol?

București. — Un al doilea raport al atașatului nostru comercial pe lângă Poartă spune că acolo comerțul este redus la ultima expresie. Se cer numai alimentele de prima necesitate dar și acelea lipsesc în cea mai mare parte. În-că câteva zile și se va putea spune că la Constantinopol nu este pâine.

Numărul, considerabil al răniților sosiți de pe câmpul de luptă face ca orice îngrijire medicală să fie imposibilă de dat. Pansamente na mai sunt și fratele care să înășoare răniile nu ajung. Cea mai mare parte dintre răniți mor fără să le poată da cineva îngrijirea necesară. Numărul mare al morților întrece puțină de a se îngropa cadavrele. Întreaga populație este amenințată de molime. *Ce es.e însă și mai grav, e faptul că mulți dintre bolnavii aduși de pe câmpul de luptă nu sunt numai răniți, ci și bolnavi de holeră sau tifos.*

Străzile în Constantinopol sunt tixite de căruțe, cari la rândul lor sunt încărcate cu bagajele refugiaților. Cei cari vin în Capitala imperiului otoman sunt nevoiți să doarmă pe străzi. Nu mai sunt locuiri și populația mai săracă este expusă la peire prin foame. Cu toate ordinele date populației de a nu staționa pe străzi, drumurile sunt tixite de publicul care se agită și cere pâine.

Creștinii din Constantinopol sunt în primejdie. Populația musulmană este iritată și gata să se dea la cele mai crunte răzbunări. Masacrele se apropie. Când cetatea Califului — adică Ceatalgea — va fi ocupată de ghiauri, masacrele vor fi de neînălțurat. Autoritățile însăși, declară că nu-și vor mai putea lua vre-o

Rétay și Benedek

intreprindere industrială de artă bisericească, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare amvoane presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrute artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

In cancelaria subscrierului află imediat aplicarea
un candidat de avocat
 cu practică. Reflectanții să se adreseze subscrierului, arătând și condițiunile.
 Dr. Gavril Sucu,
 avocat Hâtszeg.
 (Su 569-5)

De vânzare.

Fabrica de apă gazoasă (sodă) și limonadă a subscrierului e de vânzare. Mașinile (pentru acid carbonic fluid) sunt moderne și în stare bună (de 7 ani); asemenea sifoanele (peste 1000 sistem Lamprect), sticlele pentru limonadă, accesorii, vasele, lăzile etc. Prețul e foarte scăzut. Detalii în persoană.

D. BANCIU, farmacist
 Ba 564-6 în Săliște (Szelistye) Szeben m.

Mere de soiu

dela papieria contelui din Soborsin de vânzare în Arad, piața Thököly nr. 4.
 1 Kgr. 30 fil. (Ga 552-3)
 La cumpărări mai mari se dă rabat.

Inștiințare.

Aduce la cunoștința on. public din Arad și provincie, că am deschis în ARAD, str. Luther Márton nr. 1, o spălătorie de albituri și curățătorie chimică. Lucreu prompt și mulțumitor. Roagă binevoitorul sprijin:
 (Sa 501-10) Szálas József, curățitor

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria Pichler Sándor, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
 (P 307-100)

Creme pentru față, pudre

apuneri, parfumerii etc. de vânzare — mare asortiment — la drogheria și parfumeria Tőkés Andor és T-sa, Arad Fő-tér.
 (To 518)

Aviz.

Avem onoare a aviza mult onorații noștri clienților cât și onoratul public, căci în magazinul nostru de ghetete se poate cumpăra totfelul de ghetete după moda cea mai nouă pentru domni, dame și copii cu cele mai modeste prețuri. Toate ghetetele sunt fabricatul nostru propriu de mână, din cel mai bun material.

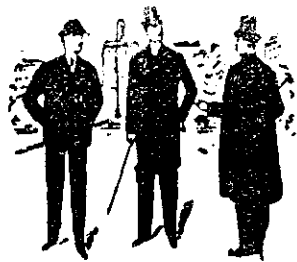
Vă rugăm a încerca și vă veți convinge.

Cu stimă:

A 521-25 Asociațiunea pantofarilor
 (Aradi Czipészek Termelő Szövetkezete)
 ARAD, Szabadság-tér n-ru 14 „La cizma roșie”.
 JUSTIN OLARIU, director executiv.

Voiți să faceți economie de bani la comenziile de haine?
 Comandați haine la atelierul de croitorie pentru doamni a lui

Ilie Nișulescu
 LUGOJ, strada Timișorii n-ru 28.

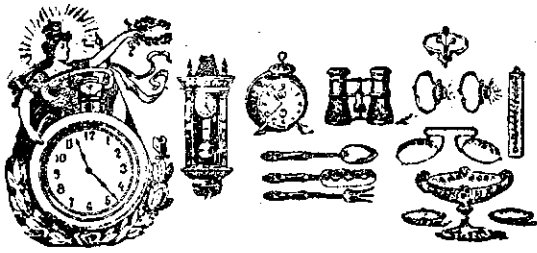
(Ni 450-10)

Unde se pregătesc cele mai moderne haine pentru bărbați și băieți, tot felul de costume, pardesiuri, paltoane, și a. m. din cele mai bune stoffe englezești cu prețuri moderate.

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciosornicar

în Orăștie Szászváros.
 Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, re pede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios. G 134-52

WEISZ

RÓZA

salon de pălării pentru dame,
 Arad, str. Deák Ferenc 2.

Am onoare a aduce la cunoștința on. dame, că m'am reîntors din călătoria mea făcută la Viena, de unde mi-am asortat salonul cu cele mai noi

modeluri de pălării pentru dame, — velour și plisă.

Pălării de doliu și transformări se execută în 24 ore.
 (Ve 408-10)

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
 Cluj—Kolozsvár. In colțul străzilor
 Unió și Rozsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezonetele. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită
 :: bine ::

(Ba 157-60)

Radó Gyula

magazin de pardesiuri pentru dame

■ ARAD ■

Au sosit

noutăți de
 toamnă și
 de iarnă,

asortiment bogat:

Raglance engleze,
 Pardesiuri moderne pentru dame,
 Paltonașe de plisă,
 Pardesiuri Brocca,
 Paltoane pentru teatru,
 Blane engleze,
 Pardesiuri de lână,
 Costumuri engleze,
 Paltoane pentru fete,
 Pardesiuri pentru copii,
 Talii moderne,
 Halaturi, jupoane, mod.

Haine și talii
 de doliu.

Prețuri fixe. Telefon 238.

(Ra 581-10)

MĂȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment
 Hazai fémlémez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI.,
 Belter Ferencz-u. 66.
 TELEFON: 98-13.

(Ha 140-120)

HOTELUL și OSPĂTĂRIA „MAGYAR KIRÁLY”

Am onoare a atrage atențiunea on. public asupra
hotelului și ospătăriei
mele, unde servesc cu vinuri curate, cu mâncări gu-
stoase calde și reci.

Prețuri moderate! Serviciu conștiințios!
Odăi curate!

Recomandându-mă în atențiunea on. public, sunt
cu toată stima:

Porczán Lajos,
ospătar.

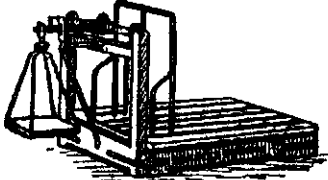
(Po 560)

Fond. în anul 1872.

Rostély György urmașul lui Ziska

BUDAPEST, VI., Eötvös-u. nr. 51.

Vis-à-vis de gara de nord. Comunicație cu tramvaiul electric din orice parte.

(Ro 388-80)

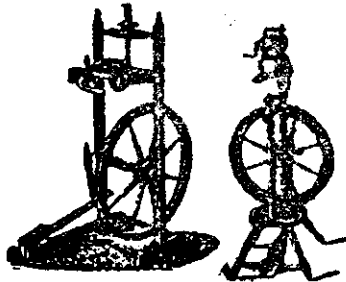
Articlii pentru fauri, fabrică de cân-
tare pentru cereale și de balansuri
centimale. Liferantul bursei de ce-
— reale și efecte din Budapesta. —

Reparațiile se execută
ieftin și prompt.

Catalog de prețuri, cu provocare la zia-
— rul „Românul”, se trimite gratis. —

Premiate cu medale de aur.

Roate de tors

Cea mai mare fabrică pentru articlii de lemn
și de galantarie provăzută cu motor electric.

Emil Krauss,

SIBIIU-Hermannstadt-Nagyszében Margarethengasse nr. 5.

Execută cele mai bune roți de tors, din lemn bun și uscat, cu
mers liniștit, pentru fiecare bucată se dă garanță.

Totodată îmi permit a aduce la cunoștința stim. mușterii că
execut orice lucrări în branșa mea. Lucrări solide și ieftine.

(K 123—)

(Si 4-40)

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante
pioiere? numai

și fabrica **Gustav Schmidt,** **SIBIIU** Piața-mare
de ploiere în palatul **Bodenkredit**

se pot afla noutățile cele
mai moderne

En-tout-cas

și

pioiere

pentru **dame și bărbați**
în executare perfectă și
estetică, de calitatea cea
mai bună **cu pre-
țurile cele
mai ieftine.**

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și
fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la
pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e
Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă,
altoi sunt foarte frumoși și desvoltați la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinaria noastră, garantăm că soiurile sunt
curate după cum sunt notate în catalog.

Fiie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată în-
crederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind
asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimit gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu
prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță.
Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”

(A 539)

Bábolna (u. p. Szászváros).

INȘTIINȚARE.

Aduc la cunoștința on. public și a stimateilor
mei pretini, că am preluat

ospătăria „48” din Arad, str. Kossuth nr. 39

(Bo 512—10)

și o voi conduce singur mai departe. Vinuri
excelente de podgorie, bere proaspătă, mân-
cări calde și reci, prețuri moderate, serviciu
conștiințios. — Vipt lunar în local și acasă.
Roagă binevoitorul sprijin, cu stimă:

Bózsa József ospătar.

P. T.

Am onoare a aduce la
cunoștința on. prietini și cu-
noseuți, că am preluat marea
ospătărie din piața târgului,
unde se capătă vinuri curate
de deal și mâncări gustoase.

Totdodată aduc la cuno-
ștință, că sala mare a ospă-
tăriei din pădurița orașului o
dau cu prețuri moderate
pentru baluri și nunți.

Roagă binevoitorul sprijin

NÉMET IGNÁCZ
proprietarul ospătărieilor
din pădurița orașului și din
— piața târgului. —

(N6 511—5)

În atențiunea senatelor școlare!

Distins de către camera comercială și in-
dustrială din DOBREȚIN.

KASZÁS GYÖRGY

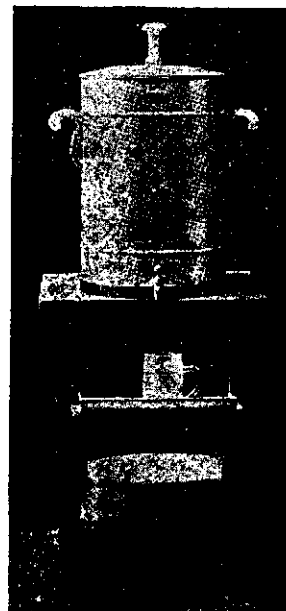
ATELIER DE TINICHERIE PENTRU
ZIDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ

NYIREGYHÁZA str. Debrecen 7.

Oferă rezervoarii de apă pentru sălile de
învățământ. Din ținc, cu picioare, 2—2
buc. vase smălțuite de băut și o țană
— pentru pahare.

Catalog de prețuri gratis

Correspondență în limba maghiară și
(Ka 479) germană.

De 116-280)

Gustați
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

Prăvălia românească
de coloniale și delicatose a lui
George Ștefu

din Arad, strada Deák
Ferenc 7. (în față cu „Li-
brăria diecezană”) are

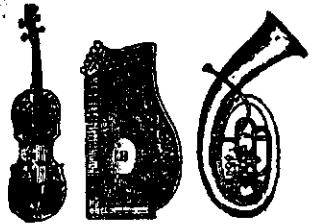
Telefon pentru oraș și provincă:
Nr. 881.

(Se 549-10)

Braun Antal

primul fabricant de instrumente mu-
zicale în Ungaria-de-sud

TIMIȘOARA-CETATE (Temesvár
Belváros), str. Prinț Eugen nr. 14
(Casa proprie).

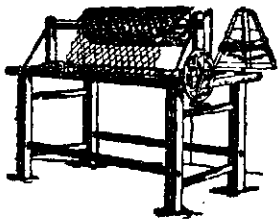

Cel mai mare, mai
ieftin și mai renu-
mit magazin de in-
strumente muzicale
în Ungaria-de-sud.
Mare depozit de
violini, cimbale cu
tonuri curate și pu-
ternice, — fabricate

proprii, precum și instrumente de metal, de
lemn, de suflat, — cu arcuș și instrumente de
lovit. Specialist în executarea instrumentelor
cu arcuș și de metal și reparator pentru
tromboane acustice. Se garantează pentru to-
nuri curate și puternice! Expediază instrumente
muzicale pentru orchestre, cu prețuri foarte
moderate. Mare asortiment de achizite muzi-
cale.

Reparaturile se execută prompt și con-
științios, pe lângă garanță. Catalog ilustrat
gratis și franco. (Ba 178)

Cele mai ex-
celente instru-
mente pentru
săparea de

fântâni arteziene le pregătește
și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente
Hódmezővásárhely,
VI., Ferenc-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, co-
munele, singuraticii: singuri pot face să-
parea cu instrumentele mele.

Primlucrător mijlocesc.

Recomand și mașini pen-
tru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

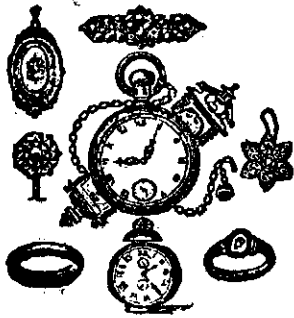
Premiat la 6 expoziții.

Correspondență în limba maghiară, eventual germană.
(Va 47-50)

Gratis

Szentgyörgyi Gy. Gyula
orologier

Sătmar — Szatmár,
str. Atilla nr. 1.

(Se 150-60)

Pentru orice fel de
reparări și cumpărări
de oroloage ofer ga-
ranță.

nu, dar pentru prețuri
foarte ieftine poți să
cumperi cele mai bune
oroloage, oroloage cu
pendul, de perete și
deșteptătoare, precum și
bijuterii de aur și argint
și articole optice la

FEMEI!

Le 517-5

BĂRBAȚI!

Cel mai sigur medicament
con- **scurgerilor** acute și
tra cronice
a canalului de urină și contra aprinderilor sunt boabele

CASANTOL

a lui Örkény. Pentru femei în contra florilor albe,
iar pentru bărbați în contra scurgerii canalului de
urină. Recomandat din partea medicilor specialiști ca
cel mai excelent și mai sigur medicament.

O sticlă 3 corcane.

De vânzare exclu- **ÖRKÉNY HUGÓ**
siv la farmacistul
BUDAPESTA, VII., Thököly-ut nr. 28. Depot 115.

Folosește Doamnă

„Crema Margit” a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor
din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei
norocoasă, pielea o întinerește și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit” o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii în-
chise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit” e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată,
care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225-100)

ARAD.

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!

Pistolul cu pocnește!

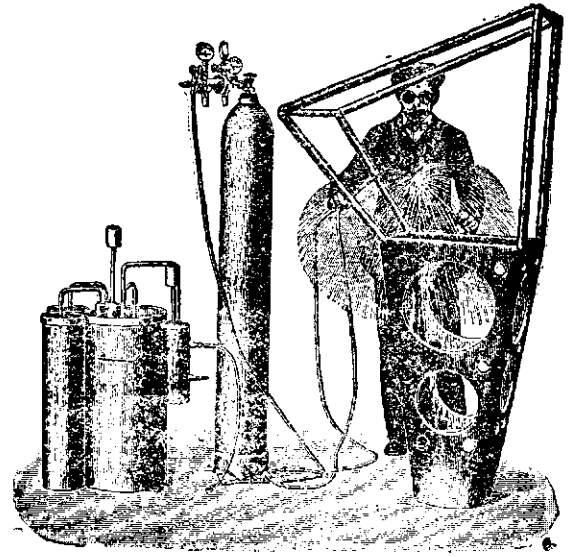
Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.

Primește spre lipire orice obiecte de fier și

metal, precum și cazane, apoi execută re-

citoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199-120)

ADOLF SCHNEIDER

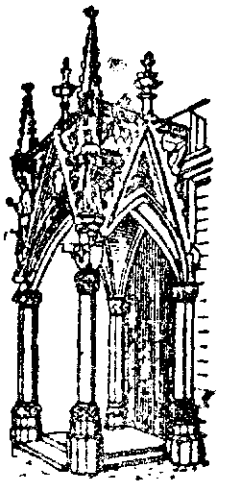
Atelier de sculptură și tăietorie în piatră, indu-
strie de articole de ciment și piatră artificială.

NAGYSZEBEN—SIBIU.

(Se 186-60)

Intreprindere de Monier, Rabitz, Beton
și clădiri de beton. Articole de ciment:
socluri, parcaie, balustrade, ornamente,
balcoane, etc. Podine de ciment și beton
bătut pentru balcoane, remise, curți, etc.
Podine TERAZZO, trepte TERAZZO și in-
grădiri de morminte, monumente la mor-
minte, cripte și totfelul de granit arti-
ficial și imitații de marmoră. Aquarii,
terrarii, bazine de apă, colaci la fân-
tâni, vâlcele, etc. Granit artificial și pietri
artificiale din năsip, imitații perfecte. —
Execuții în toate lucrările de tăietorie
de piatră, de sculptură în piatră, ciment
și gips, precum și asbest, stucatură în gips
și lucrări în marmoră artificială. Vânzare
de ciment și gips în saci.

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg
din Sibiu str. Cisnădiei 9
este cel dintâi și unicul magazin
de pianuri și harmoniuri

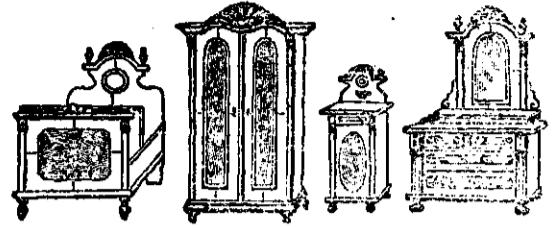
al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt
specialiști în construirea pianurilor și
au și diplomă de conservator. Își recom-
andă la caz de lipsă de

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumentele alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele
mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.
(Te 321-30)

WILHELM PLATZ

măsar pentru zidiri și lucruri de artă
SIBIU (NAGYSZEBEN) STRADA SĂREI nr. 20.

Execută toffelul de lucrări pentru zidiri și lucrări de mă-
sar, precum; lucrări pentru zidiri, mobile, aranjamente
pentru farmaciile, școli și pentru cafenele, după desen, din
material bun și uscat, pe lângă garanță și cu prețuri moderate.

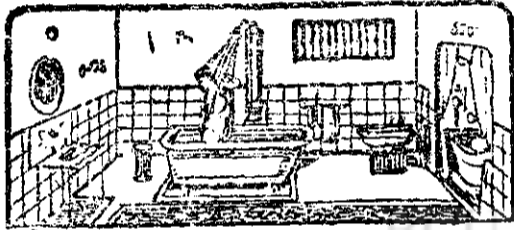
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și anteprișă de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Găbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la
edificii, precum coverișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase
pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiță, vase pentru spălat și altele.
Specialist în apeducte la case, canalizări,
conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de toffelul
dela 3 coroane în sus. — —
Engrosiștilor li-se dau rabat.
Depozit bogat în vâni de
scăldat, cămine, closete etc.
Serviciu conștiințios. Prețuri
moderate. Reparație promptă

29-

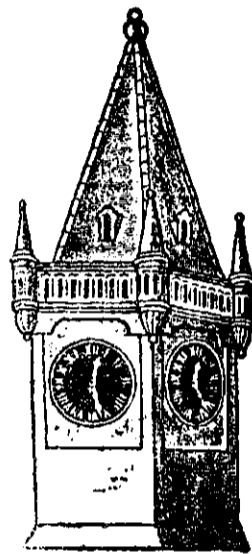
Fabrica nouă de

OROLOGE DE TURN

Szánthó Gyula

fabricant de oroloage pentru turnuri
Nagyváraș Danjanics-u. 30.

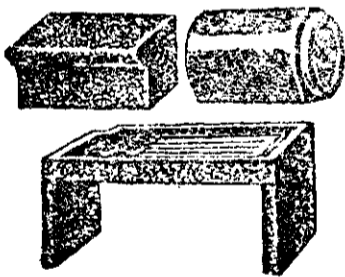
(Casa proprie)

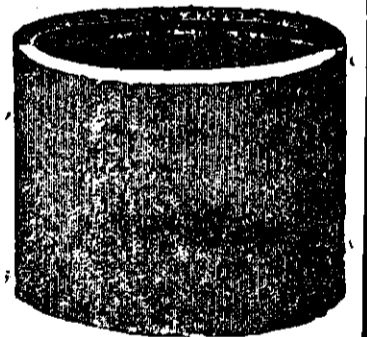
(Sa 88-60)

Recomandă introducerea edificațiilor or-
loage de aramă, care trebuiesc trasă tot la 2 ani
odată, pentru biserică, palate, grădini, fabrici și
cârmuri. Se pregătesc oroloage pentru prețuri
convenabile, garanția mai multă ani. Reparația
orologelor la loc se execută cu exactitate.

Edificare ieftină!

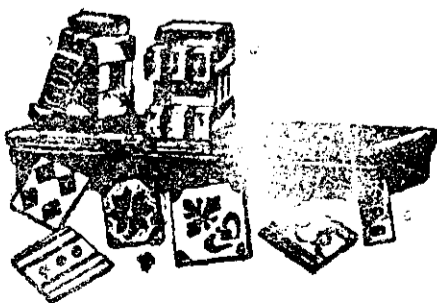

Intrece ori-care edificare din alt material.
Sistemul meu brevetat Nr. S-5546. Se face
prin prepararea în mod propriu al betonului
ori alte materii.

Primesc toffelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice
și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de
terase, acoperiș facement, învălitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu,
figle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips,
var stins ș. a. — Prețuri curentetrimit gratuit.

IOSIF SIMICS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de
obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. **LUGOȘ,** Strada Buziaș 37.

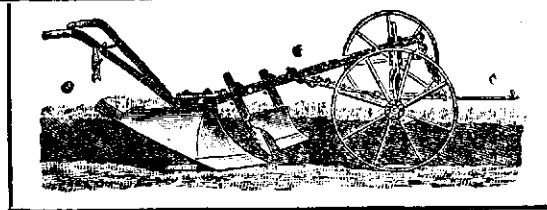
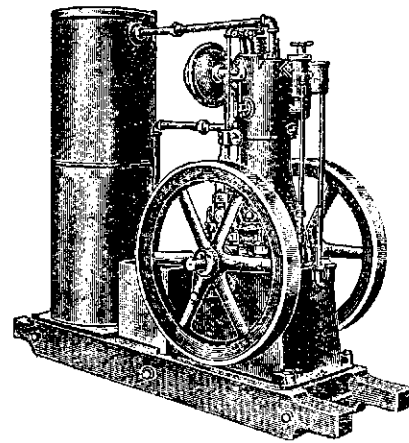
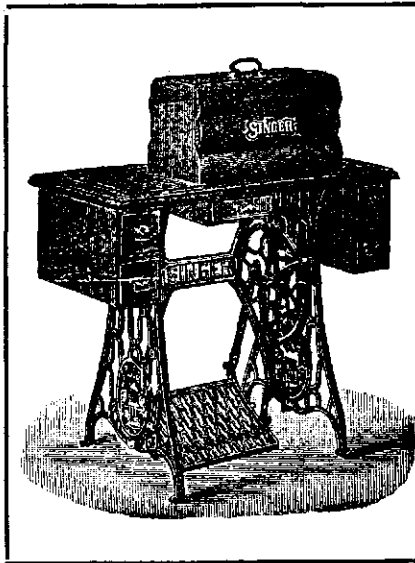
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. pu-
blic asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de Institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

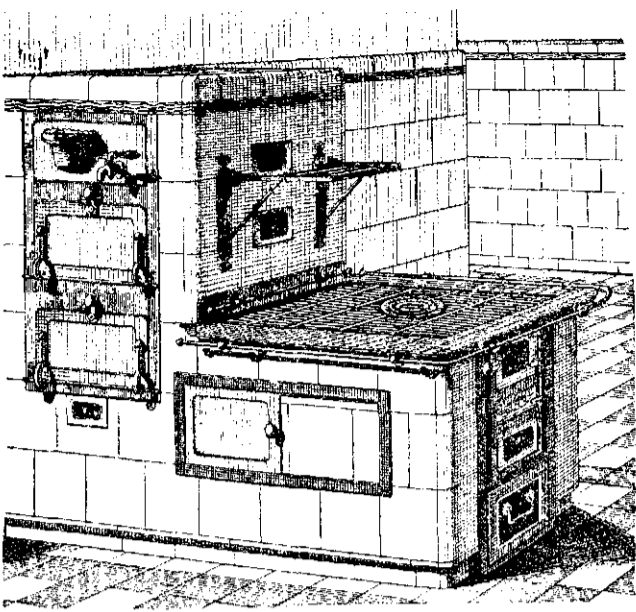
Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospekte, ta-
rife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca avizitori buni și cu legături — pot fi primite
oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare
fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIHOB, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240—156)

NOUĂ PRĂVĂLIE DE CUPTOARE!

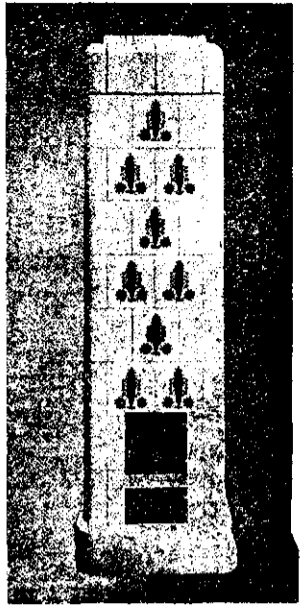

MACSKÁSI és T-SÁI

MAGAZIN DE CUPTOARE, ARAD, PIAȚA BOROS-BÉNI NUMĂRUL 9. — (LÂNGĂ PALATUL AGR. COL.)

Magazin permanent de cuptoare de olane excelente din țară și străinătate. Fabricații proprii de achizite încălzitoare rapide cu 40% economisire de material de încălzit. Căptușeli speciale faience pentru pereți. Vetre de fier și aparate pentru încălzire centrală. Executăm totfelul de lucrări în această branșă, ș. a.: clădirea, repararea și curățirea cuptoarelor, atât în loc cât și în provincă. La dorință trimitem și motoare și în provincă.

(Ma 570—5)

GHEORGHE CIOROGARIU

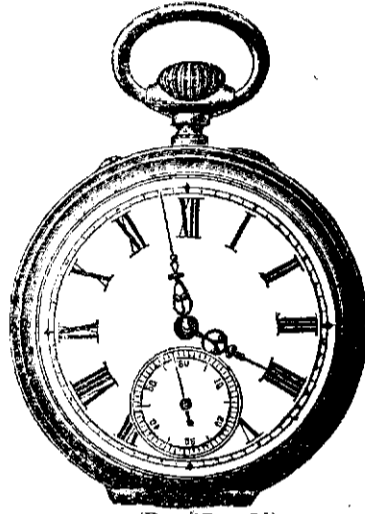
MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANAȘOVICI No. 10.

(Casa proprie).

(Ci 217—120)

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori se stil, cu : : prețuri moderate. : : :

(Ba 147—104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășie de 10 ani** și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (adecă scriu că a cetit anunțul în „Românul“). Corespundențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

FRĂȚII SCHIEL

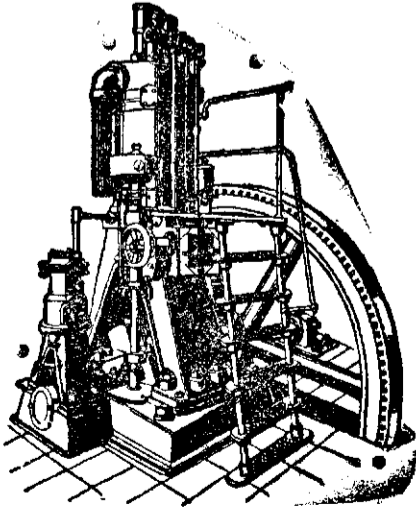
fabrică de mașini, stabilimente pentru edificare de mori, turnătorie de fer

BRAȘOV.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

Efectuează stabilimente de turbine, motoare și locomobile de ulei brut, „Corona“, mori mănate cu motoare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de soarmănat și de tors lână.

Execuție modernă, solidă și reală.

Serviciu prompt și prețuri moderate.

Motoare „GULDNER“ sistem Diesel de ulei brut sunt mașini de instigare cele mai economice și nesimțitoare. (S150—60) 1.

Neajuns în bunătațe, și în consum de materie inflamabilă.

Cele mai fine și mai elegante haine pentru bărbați și copii,

cel mai potrivit și cel mai ieftin izvor de cumpărare pentru orice îmbrăcăminte se află la

MOSKOVITZ ZS.

Arad, (edificiul Teatrului)

unde e asortiment bogat și cel mai bun croi.

Atrag atențiunea binevoitoare a P. T. preoți, precum și a d-nilor teologi și pedagogi asupra îmbrăcămintelor „SAGUNA“ făcut de mine, ce se poate cumpăra exclusiv numai la mine, precum și redingote și veste prețești.

Orice îmbrăcăminte cumpărată dela mine, se străformă după măsura corpului fără nici o plată.

Telefon nr. pentru oraș și comitat: 534. Întrebuințarea telefonului pentru P. T. public e gratuit.

Comande din provincie se efectuează momentan. (Mo 558—2)